

LVM lausuntopyyntö VN/25156/2023, AU5620

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIOLUONNOKSESTA DATA RETENTION - LAINSÄÄDÄNNÖN TÄSMENTÄMISEN VAIHTOEHDOSTA

1. Lausuntopyynnöstä

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt viiteasiakirjalla Pääesikunnalta lausuntoa otsikon asiasta. Hallinnonalan käytännön mukaisesti lausunto annetaan puolustusministeriölle. Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla. Lausunnon laatimiseksi oikeudellinen osasto on pyytänyt Pääesikunnan henkilöstöosaston, tiedusteluosaston ja johtamisjärjestelmäosaston sekä Puolustusvoimien tietosuojavastaavan lausuntoa asiasta.

Pääesikunnan henkilöstöosasto toimitti asiasta oman lausuntonsa tietosuojan toimeenpanoa koskien. Puolustusvoimien tietosuojavastaava piti arviomuistiota hyvin laadittuna, vaikkakin tietosuojaan liittyvää tarkastelua voisi jatkossa syventää. Muuten tietosuojavastaava ilmoitti yhtyvänsä Pääesikunnan henkilöstöosaston lausuntoon.

2. Pääesikunnan lausunto

Pääesikunta pitää muistion päämäärää ja tarkoitusta kannatettavana.

Arviomuistio on laadittu yksityisyydensuoja huomioiden kattavasti ja on erittäin hyvä, että muistion laatimisen lähtökohdaksi on valittu EU -tasoinen henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely, sitä erityisesti EU:n tuomioistuinten ratkaisukäytäntöön peilaten.

Arviomuistiossa on tunnistettu yleisellä tasolla turvallisuusviranomaisien henkilötietojen käsittelyyn EU -tasoisena oikeusperusteena sovellettava luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisien suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen

2008/977/YOS kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, jäljempänä *rikosasioiden tietosuojadirektiivi*. Tämä on Suomessa saatettu voimaan henkilötietojen käsittelyä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain, jäljempänä *rikosasioiden tietosuojalaki* (1054/2018) antamisen yhteydessä.

Arviomuistio jää kuitenkin osin puutteelliseksi siinä suhteessa, että rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalan piiriin kuuluvaa turvallisuusviranomaisten toimintaa rekisterinpitäjinä ei muistiossa arvioida riittävällä tarkkuudella. On ilmeistä, että rikostorjunta ja rikosasioiden tutkiminen viranomaisessa kuuluvat juuri niihin tehtäviin, joissa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn ei EU:n peruskirjasta johtuen sovelleta ns. yleistä tietosuoja-asetusta lainkaan.

Arviomuistiossa käsitellään tunnistetietojen käsittelytarkoituksia lähinnä teleyrityksen näkökulmasta ja siten sivuutetaan turvallisuusviranomaisten toimintaan liittyvä keskeisin EU -tasoinen ja sen voimaan saattava kansallinen lainsäädäntö.

Tämä näkyy erityisesti asiakirjan seuraavissa luvuissa:

- 3.4 Yleisen tietosuoja-asetuksen reunaehdot
- 6.3.3.2 Kohdennettu säilyttäminen henkilöpiirin perusteella
- 6.3.5 Säilyttämisvelvollisuuden toteutusvaihtoehtojen alustava perusoikeusarviointi

Näissä kirjauksissa teletietojen käsittelyä teleyrityksissä pyritään oikeuttamaan kaikissa tarkoituksissa EU:n tietosuoja-asetuksen sääntelyn varassa. Muistiossa olisi tullut arvioida myös teleyrityksen oikeusasemaa eri käsittelytarkoituksissa ja siitä johtuvaa positiointia suhteessa lähde-rekisterinpitäjään. Teleyritys on kiistatta rekisterinpitäjä niiden henkilötietojen osalta, jotka sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) perusteella kuuluvat teleyrityksen vastattavaksi. Teleyritys ei kuitenkaan ole rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, mitä toimivaltainen viranomaisella luovuttaisi esillä olevan arviomuistion tarkoitusten toteuttamiseksi. Näissä tapauksissa luovutettujen tietojen rekisterinpitäjänä toimii tietoa luovuttava toimivaltainen turvallisuusviranomaisella ja tietojen käsittelyyn yleislakina sovelletaan rikosasioiden tietosuojalakia ja sen soveltamisalan piiriin kuuluvaa rekisterinpitäjää koskevaa erityislainsäädäntöä.

Suomen perustuslain (731/1999) 124 §:n johtuu, että teleyritys ei voi hoitaa rikostutkiminnan tai rikostorjunnan tehtäviä, eikä tällaisia tehtäviä merkittävänä julkisina hallintotehtävinä teleyritykselle voida edes antaa. Tällöin esityksessä kuvattuihin käsittelytoimiin pitäisi soveltaa sitä, mistä säädetään henkilötietojen käsittelijää koskien rikosasioiden tietosuo-

jalaissa. Tämä edellyttäisi Pääesikunnan käsityksen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisten käsittelysopimusten laatimisen, mikäli tästä asemasta ei suoraan säädettäisi lailla.

3. Lisätietoja

Asiaa pääesikunnan oikeudellisella osastolla hoitaa sotilaslakimies Katriina Härmä (etunimi.sukunimi@mil.fi).

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Vesa Virtanen

Apulaisosastopäällikkö
Varatuomari

Christel Hägglund

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

Puolustusministeriö
Kosti Honkanen

TIEDOKSI

PE HENKOS
Kari Laitinen, Pääesikunta Henkilöstöosasto
Maarit Tulokas, Pääesikunta Oikeudellinen osasto
Christel Hägglund, Pääesikunta Oikeudellinen osasto